

ΤΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ ΤΗΣ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ ΚΑΙ Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΣΥΝΘΕΣΗΣ

Ομάδα Ρώσων Αναρχικών στο Εξωτερικό (εκδοτική ομάδα «*Delo Truda*»)

Αρκετοί σύντροφοι εκφράζουν τη γνώμη τους μέσα από τις στήλες της «*Delo Truda*» («Εργατική Υπόθεση») σχετικά με το ζήτημα των αναρχικών αρχών και του οργανωτικού σχήματος.

Όχι ότι όλοι προσέγγισαν το πρόβλημα από την ίδια οπτική γωνία. Η ουσία αυτού του θέματος, όπως εξηγείται λεπτομερώς από την εκδοτική ομάδα της «*Delo Truda*», συνίσταται στα εξής:

Εμείς οι αναρχικοί που αγωνιζόμαστε και παλεύουμε για τη χειραφέτηση του προλεταριάτου, πρέπει, οπωσδήποτε, να έχουμε ένα μέσο για να διαλύσουμε την αποδιοργάνωση που επικρατεί στις τάξεις μας, γιατί αυτή καταστρέφει τη δύναμή μας και τις ελευθεριακές μας προσπάθειες.

Ο τρόπος που μπορούμε να το κάνουμε αυτό είναι να δημιουργηθεί μια οργάνωση, η οποία ίσως αγκαλιάσει όλους τους ενεργούς μαχητές του αναρχισμού, αλλά σίγουρα την πλειοψηφία τους, βάσει συγκεκριμένων θεωρητικών και τακτικών θέσεων και που θα μας οδηγήσει σε μια σταθερή κατανόηση του τρόπου με τον οποίο οι θέσεις αυτές μπορούν να εφαρμοστούν στην πράξη.

Εννοείται ότι η αντιμετώπιση αυτού του ζητήματος πρέπει να πάει χέρι-χέρι με την επεξεργασία των θεωρητικών και τακτικών θέσεων που θα συγκροτούσαν τη βάση, την πλατφόρμα γι' αυτήν την οργάνωση. Γιατί ακόμα κι αν πρέπει να χάνουμε το χρόνο μας μιλώντας για την ανάγκη να οργανώσουμε τις δυνάμεις μας και να μην βγαίνει τίποτα απ' αυτό, δεν μπορούμε να συνδέσουμε την ιδέα μιας τέτοιας οργάνωσης με τις καθορισμένες με σαφήνεια θεωρητικές και τακτικές θέσεις.

Η Ομάδα Ρώσων Αναρχικών στο Εξωτερικό δεν έχει χάσει ποτέ το ενδιαφέρον της γι' αυτό το τελευταίο ζήτημα. Σε μία σειρά άρθρων στην «*Delo Truda*» με τα οποία εκφράζεται η άποψή της, η ομάδα έχει εξηγήσει εν μέρει αλλά λεπτομερώς τις σημαντικές λεπτομέρειες του προγράμματος: η σχέση του αναρχισμού με την ταξική πάλη των εργατών, τον επαναστατικό συνδικαλισμό, τη μεταβατική περίοδο, κ.λπ...

Το επόμενο καθήκον μας θα είναι να φθάσουμε σε μια σαφή διατύπωση όλων αυτών των θέσεων αρχής και κατόπιν να τις θέσουμε όλες στο πλαίσιο μιας λίγο-πολύ «στρογγυλεμένης» οργανωτικής πλατφόρμας που θα χρησιμεύσει ως βάση για την ένωση ενός σημαντικού αριθμού μαχητών και ομάδων σε μια και την ίδια αυτή οργάνωση. Αυτή θα χρησιμεύσει στη συνέχεια ως μια αφετηρία προς μια πληρέστερη συγχώνευση των δυνάμεων του αναρχικού κινήματος.

Αυτή είναι, επομένως, η διαδρομή που έχουμε επιλέξει για την επίλυση του οργανωτικού προβλήματος. Δεν είναι η πρόθεσή μας να συνεχίσουμε σ' αυτήν την περίπτωση σε μια συνολική αναθεώρηση των αξιών ή την επεξεργασία οποιωνδήποτε νέων θέσεων. Η άποψή μας είναι πως οτιδήποτε απαραίτητο για την συγκρότηση μιας οργάνωσης που ιδρύεται πάνω σε μια δεδομένη πλατφόρμα μπορεί να βρεθεί στον Αναρχικό Κομμουνισμό, ο οποίος παντρεύει την ταξική πάλη, την ισότητα και την ελευθερία κάθε εργαζόμενου, και πραγματοποιείται στην Αναρχική Κομμούνια.

Εκείνοι οι σύντροφοι που υπερασπίζονται την έννοια μιας θεωρητικής σύνθεσης των διαφόρων ρευμάτων του αναρχισμού έχουν μια αρκετά διαφορετική προσέγγιση στο οργανωτικό ζήτημα. Είναι κρίμα που η άποψή τους είναι τόσο ασθενικά διατυπωμένη και διαμορφωμένη και έτσι είναι δύσκολο να γίνει μια αδιάλλακτη κριτική της άποψης αυτής. Ουσιαστικά, η άποψή τους είναι η ακόλουθη: Ο αναρχισμός διαιρείται σε αναρχισμό τριών τάσεων – κομμουνιστικό αναρχισμό, αναρχοσυνδικαλισμό και ατομικιστικό αναρχισμό. Αν και κάθε μια από αυτές τις τάσεις έχει τα δικά της χαρακτηριστικά γνωρίσματα, και οι τρεις είναι τόσο συγγενείς και έτσι κοντά η μία στην άλλη, κάτι που στηρίζεται μόνο σε μια τεχνητή παρερμηνεία εφόσον έχουν χωριστή ύπαρξη.

Προκειμένου να υπάρξει ένα δυνατό, ισχυρό αναρχικό κίνημα, είναι απαραίτητο ότι πρέπει να συγχωνευτούν εντελώς. Αυτή η συγχώνευση, στη συνέχεια, προϋποθέτει μια **θεωρητική** και **φιλοσοφική** σύνθεση αυτών των διδασκαλιών ότι δηλαδή μπορούμε να καθορίσουμε τη δομή και το σχήμα μιας οργάνωσης που να αντιπροσωπεύει και τις τρεις τάσεις. Έτσι, αυτό είναι το περιεχόμενο της σύνθεσης που συλλαμβάνεται κατ' αυτό τον τρόπο, όπως καθορίζεται στη «Διακήρυξη των αναρχικών που συνεργάζονται από κοινού», καθώς και μερικά άλλα άρθρα από τον σύντροφο Volin που δημοσιεύτηκαν στον «Αναρχικό Αγγελιοφόρο» και την «*Delo Truda*». Διαφωνούμε συνολικά μ' αυτήν την ιδέα. Η ανεπάρκειά της είναι εκτυφλωτικά προφανής. Κατ' αρχήν, γιατί αυτή η αυθαίρετη διαίρεση του αναρχισμού σε τρεις τάσεις; Υπάρχουν κι άλλες επίσης. Να αναφέρουμε, για παράδειγμα, τον χριστιανικό αναρχισμό, τον αναρχισμό των συνδέσμων (associationism), ο οποίος, αν και έχει ειπωθεί ότι έχει ξεπεραστεί, είναι πιο κοντά στον κομμουνιστικό αναρχισμό απ' ό,τι στον ατομικιστικό αναρχισμό. Κατόπιν πάλι, ποια είναι ακριβώς η συνέπεια των «θεωρητικών και φιλοσοφικών» αποκλίσεων μεταξύ των προαναφερθεισών τριών τάσεων, εάν πρόκειται να επινοηθεί μια σύνθεση μεταξύ τους;

Για ένα πράγμα, πριν μιλήσουμε για μια θεωρητική σύνθεση του κομμουνισμού, του συνδικαλισμού και του ατομικισμού, θα μπορούσαμε να αναλύσουμε αυτά τα ρεύματα. Η θεωρητική ανάλυση θα μας έδειχνε γρήγορα το βαθμό στον οποίο η επιθυμία σύνθεσης αυτών των ρευμάτων είναι απερίσκεπτη και παράλογη. Πράγματι, η συζήτηση μιας «σύνθεσης μεταξύ του κομμουνισμού και του συνδικαλισμού» δεν δηλώνει κάποιο είδος αντίθεσης μεταξύ τους; Πολλοί αναρχικοί έχουν θεωρήσει πάντα το συνδικαλισμό ως μια από τις μορφές της προλεταριακής επαναστατικής στιγμής, ως μια από τις μεθόδους πάλης που υιοθετούνται από την εργατική τάξη στην πάλη για την χειραφέτησή της.

Θεωρούμε τον κομμουνισμό ως τον στόχο του απελευθερωτικού κινήματος των εργαζόμενων τάξεων.

Λοιπόν, μπορεί ο σκοπός να βρίσκεται σε αντίφαση με τα μέσα; Μόνο ο ασταθής συλλογισμός κάποιου διανοητικά ανίδεου ερασιτέχνη της ιστορίας της αναρχικής κομμουνιστικής σκέψης θα μπορούσε να τις τοποθετήσει δίπλα-δίπλα και να επιδιώξει να φθάσει σε μια σύνθεση των τάσεων αυτών. Από την πλευρά μας, γνωρίζουμε καλά ότι ο αναρχικός κομμουνισμός είναι πάντα συνδικαλιστικός δεδομένου ότι θεωρεί την ύπαρξη και την επέκταση των ανεξάρτητων επαγγελματικών οργανώσεων ως αναγκαιότητα για την κοινωνική νίκη των εργαζόμενων.

Έτσι μόνο θα μπορούσε να είναι, και ήταν στην πραγματικότητα μόνο ένα θέμα, όχι θεωρητικής σύνθεσης του κομμουνισμού και του συνδικαλισμού, αλλά μάλλον του ρόλου που ο συνδικαλισμός πρέπει να παίξει στις τακτικές του αναρχικού κομμουνιστικού και στην κοινωνική επανάσταση των εργαζόμενων.

Οι θεωρητικές ανεπάρκειες των υποστηρικτών της σύνθεσης είναι ακόμα «χτυπητές» όταν επιδιώκουν να φθάσουν σε μια σύνθεση μεταξύ του κομμουνισμού και του ατομικισμού.

Από τι αποτελείται στην πραγματικότητα ο αναρχισμός των ατομικιστών; Την έννοια της ελευθερίας του ατόμου;

Αλλά ποια είναι αυτή η «ατομικότητα»; Είναι η ατομικότητα γενικά ή η καταπιεσμένη «ατομικότητα» του εργαζόμενου;

Δεν υπάρχει κανένα τέτοιο πράγμα όπως «η ατομικότητα γενικά», επειδή, με τον ένα ή τον άλλο τρόπο, κάθε άτομο βρίσκεται αντικειμενικά ή υποκειμενικά είτε στη σφαίρα της εργασίας είτε, αλλιώς, στη σφαίρα του κεφαλαίου. Αλλά δεν εξυπακούεται η ιδέα αυτή στον αναρχικό κομμουνισμό; Ακόμη μπορούμε να πούμε ότι η ελευθερία του μεμονωμένου εργαζόμενου είναι εφικτή μόνο στα πλαίσια μιας αναρχικής κομμουνιστικής κοινωνίας που θα επιδείξει ένα ευσυνείδητο ενδιαφέρον για την κοινωνική αλληλεγγύη καθώς επίσης και σεβασμό στα δικαιώματα του ατόμου.

Η αναρχική κομμούνα είναι το πρότυπο των κοινωνικών και οικονομικών σχέσεων των καταλληλότερων για την ενθάρρυνση της ανάπτυξης της ελευθερίας του ατόμου. Ο αναρχικός κομμουνισμός δεν είναι κάποιο άκαμπτο, χαλαρό κοινωνικό πλαίσιο που, μόλις επιτευχθεί, τίθεται και θέτει όρους στην ανάπτυξη του ατόμου. Αντίθετα, η εύπλαστη, ελαστική κοινωνική οργάνωση θα αναπτυχθεί με την ανάπτυξη της πολυπλοκότητας και επιδιώκοντας συνεχώς βελτιώσεις, έτσι ώστε η ελευθερία του ατόμου να μπορεί να επεκταθεί χωρίς εμπόδιο.

Ομοίως, ο αντι-κρατισμός φαίνεται να είναι μια από τις θεμελιώδεις αρχές του αναρχικού κομμουνισμού. Επιπλέον, έχει ένα πραγματικό περιεχόμενο και μια πραγματική έκφραση.

Ο κομμουνιστικός αναρχισμός απορρίπτει το συγκεντρωτισμό στο όνομα της κοινωνικής ανεξαρτησίας και της αυτοδιεύθυνσης των εργατικών τάξεων. Όσον αφορά τον ατομικισμό, σε ποια βάση αντικρούει το κράτος; Υποτίθεται ότι το κάνει... Ορισμένοι ατομικιστές θεωρητικοί υπερασπίζονται το δικαίωμα στην ιδιωτική ιδιοκτησία στις προσωπικές σχέσεις όπως και στις οικονομικές σχέσεις. Αλλά οπουδήποτε υπάρχουν οι αρχές της ιδιωτικής ιδιοκτησίας και της όποιας προσωπικής τύχης, δημιουργείται αναπόφευκτα μια προσπάθεια οικονομικών συμφερόντων, μια κρατικίστικη δομή που δημιουργείται από τον ισχυρότερο οικονομικά.

Έτσι τι μένει από τον ατομικιστικό αναρχισμό; Άρνηση της ταξικής πάλης, της αρχής της αναρχικής οργάνωσης που έχει ως αντικείμενό της την ελεύθερη κοινωνία των ίσων εργαζόμενων και, επιπλέον, κενή φλυαρία που ενθαρρύνει τους εργαζόμενους που δεν είναι ικανοποιημένοι με τίποτα δικό τους να προσφύγουν σε προσωπικές λύσεις, υποτίθεται ανοικτές σ' αυτούς ως απελευθερωμένα άτομα.

Αλλά τι υπάρχει σ' όλα αυτά που μπορεί να χαρακτηριστεί αναρχικό; Πού θα βρούμε τα χαρακτηριστικά γνωρίσματα για την ανάγκη της σύνθεσης του του ατομικισμού με τον κομμουνισμό; Ολόκληρη αυτή η φιλοσοφία (του ατομικισμού) δεν έχει καμία σχέση με την αναρχική θεωρία και/ή την αναρχική πρακτική και θα είναι απίθανο εάν ένας αναρχικός εργαζόμενος θα έτεινε να προσαρμοστεί σ' αυτήν την «φιλοσοφία».

Έτσι, καθώς έχουμε ήδη δει, μια ανάλυση των θεωρητικών στόχων της σύνθεσης οδηγεί σε αδιέξοδο. Και βρίσκουμε το ίδιο πράγμα ξανά όταν εξετάζουμε τις πρακτικές πτυχές του ζητήματος. Πρέπει να επιλέξουμε μεταξύ δύο επιλογών:

- Είτε καθεμία από τις τάσεις που αναφέρθηκαν παραμένει μια ανεξάρτητη **τάση**, οπότε σ' αυτή την περίπτωση, πώς είναι δυνατόν να συνεχίσουν να στεγάζονται οι δραστηριότητές τους σε κάποια **κοινή οργάνωση**, ο βασικός σκοπός της οποίας είναι ακριβώς να προσαρμόσει τις δραστηριότητες των αναρχικών σε μια συγκεκριμένη συμφωνία;
- Είτε αυτές οι τάσεις θα πρέπει να χάσουν τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά τους γνωρίσματα και, με τη συγχώνευση, να προκαλέσουν μια νέα τάση που δεν θα είναι ούτε κομμουνιστική ούτε συνδικαλιστική ούτε ατομικιστική... Αλλά σ' αυτή την περίπτωση, ποιες είναι οι θεμελιώδεις θέσεις και τα χαρακτηριστικά της γνωρίσματα;

Κατά τον υπολογισμό μας, η έννοια της σύνθεσης βασίζεται σε μια συνολική παρέκκλιση, έναν κακής ποιότητας έλεγχο των βασικών γνωρισμάτων των τριών τάσεων, τις οποίες οι υποστηρικτές της σύνθεσης επιδιώκουν να συγχωνεύσουν σε μία.

Η κεντρική τάση, η σπονδυλική στήλη του αναρχισμού αντιπροσωπεύεται από τον αναρχικό κομμουνισμό. Ο αναρχοατομικισμός είναι ένα από τα καλύτερα φιλοσοφικά και λογοτεχνικά φαινόμενα και όχι ένα κοινωνικό κίνημα. Και συμβαίνει συχνά ο αναρχοατομικισμός να σύρεται στην πολιτική και να καταλήγει μια αστική μανία (όπως ο Benjamin Tucker και οι άλλοι ατομικιστές).

Τα παραπάνω δεν σημαίνει καθόλου ότι είμαστε ενάντια στην κοινή προσπάθεια των αναρχικών των ποικίλων τάσεων και απόψεων. Ακριβώς το αντίθετο: μπορούμε μόνο να χαιρετίσουμε οτιδήποτε φέρνει τους επαναστάτες αναρχικούς πιο κοντά στην **πράξη**.

Εντούτοις, αυτό μπορεί να επιτευχθεί πρακτικά, συγκεκριμένα με τη βοήθεια της καθιέρωσης του συνδέσμου μεταξύ συγκροτημένων και ενδυναμωμένων οργανώσεων. Στην περίπτωση αυτή, θα ασχολούμαστε μόνο με τους συγκεκριμένους **πρακτικούς στόχους**, χωρίς να απαιτούμε καμία σύνθεση και πράγματι αποκλείοντας μια τέτοια. Αλλά σκεφτόμαστε ότι όσο περισσότερο διευκρινίζουν οι αναρχικοί τις βασικές τους αρχές – δηλαδή την ουσία του αναρχικού κομμουνισμού – τόσο περισσότερο θα έρχονται σε συμφωνία για τις αρχές αυτές και θα δημιουργήσουν πάνω σ' αυτή τη βάση μια ευρεία οργάνωση που θα παράσχει βοήθεια σε κοινωνικοπολιτικά θέματα καθώς επίσης και στη σφαίρα των συνδικαλιστικών/επαγγελματικών θεμάτων.

Κατά συνέπεια, δεν βλέπουμε από καμιά άποψη μια σύνδεση μεταξύ του οργανωτικού προβλήματος και της έννοιας της σύνθεσης. Εάν πρόκειται να επιλυθεί, δεν υπάρχει καμία ανάγκη να επιλυθεί μέσω ασαφών θεωρητικών διατυπώσεων και να αναμένονται αποτελέσματα απ' αυτό. Οι αποσκευές που έχει συσσωρεύσει ο αναρχισμός κατά τη διάρκεια των χρόνων της ζωής του και του κοινωνικού αγώνα είναι κάτι παραπάνω από ικανοποιητικές. Χρειαζόμαστε μόνο να τον εξετάζουμε προσεκτικά, εφαρμόζοντάς τον στις συνθήκες και τις ανάγκες της ζωής, προκειμένου να οικοδομηθεί μια υπεύθυνη οργάνωση.

Delo Truda, φύλλο 10°, Μάρτιος 1926.

Πηγή του άρθρου αυτού NEFAC (Northeastern Federation of Anarchists Communists – Βορειοανατολική Ομοσπονδία Αναρχικών Κομμουνιστών). Ελληνική μετάφραση «ούτε θεός-ούτε αφέντης» 25 Οκτώβρη 2007.